

**OBLJETNICA HRVATSKOG ZAVODA ZA
POLJOPRIVREDNU SAVJETODAVNU SLUŽBU**

**ANNIVERSARY OF CROATIEN DEPARTMENT FOR ADVISORY
SERVICE**

I. Katalinić

Svečanu sjednicu otvorio je ministar mr. Božidar Pankretić, a nakon toga održana su tri prigodna izlaganja, i to: dr. sc. Ivan Katalinić: "Rad poljoprivredne savjetodavne službe od 1991. do 2001. godine", akademik Milan Maceljski: "Poljoprivredna savjetodavna služba - jučer, danas i sutra", i dr. sc. Stjepan Tanić: "Uloga poljoprivredne savjetodavne službe u razvoju obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava - iskustva FAO".

Nakon toga dodijeljene su nagrade i priznanja. Za životno djelo u razvoju poljoprivrednog savjetodavstva nagradu je dobio dr. sc. Ivan Katalinić, za najbolje poljoprivredne savjetnike u prošloj godini proglašeni su: Višnja Šimunović, dipl. inž., mr. Ivka Veić, Ivo Juras, dipl. inž. Nagrade za vanjske suradnike primili su Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva, Agronomski fakultet Zagreb, Poljoprivredni fakultet Osijek, Bc - institut Zagreb i mr. Miroslav Božić, pomoćnik ministra i predsjednik Upravnog vijeća HZPSS-a.

Priznanja za svoj rad dobili su umirovljeni djelatnici HZPSS-a dr. sc. Ante Beš, Mato Kaleb, dipl. inž., Petar Karničnik, dipl. inž., Eleutorijo Kocijančić, dipl. inž., dr. sc. Danijel Lovrinov, Juraj Palajsi, dipl. inž., Nikola Posarić, dipl. inž., Goimir Urlić, dipl. inž., Franjo Vokurka, dipl. inž.

Poljoprivredna savjetodavna služba od 1991. do 2001. godine prošla je tri etape razvoja:

- od 1991. do 1994. - osnovana je Javna poljoprivredna savjetodavna služba za selo Republike Hrvatske;

- od 1994. do 1997. - prelazak Javne poljoprivredne savjetodavne službe za selo u Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva kao Sektor za poljoprivrednu savjetodavnu službu;

I. Katalinić: Obljetnica Hrvatskog zavoda za poljoprivrednu savjetodavnu službu

- od 1997. - osniva se Hrvatski zavod za poljoprivrednu savjetodavnu službu.

Hrvatski zavod za poljoprivrednu savjetodavnu službu stručna je ustanova u poljoprivredi koja pomaže poljoprivrednom gospodarstvu pri donošenju odluka osiguranjem visokokvalitetnih informacija. Potiče suradnju poljoprivrednog obiteljskog gospodarstva sa svim institucijama, tvrtkama i pojedincima za uspješnu poljoprivredu.

Hrvatski zavod za poljoprivrednu savjetodavnu službu Vladina je ustanova nadležna za posredovanje u provođenju mjera potpore razvitka poljoprivrednog obiteljskog gospodarstva i ruralnog prostora u cjelini.

Poželimo Poljoprivrednoj savjetodavnoj službi puno obljetnica, povećanje broja savjetnika i poboljšanje kvalitete njihova radnog učinka te još više entuzijazma u radu.

POLJOPRIVREDNA SAVJETODAVNA SLUŽBA OD 1991. DO 2001. GODINE

Ovo razdoblje treba promatrati u tri etape:

od 1991. do 1994.: Osnivanje Javne poljoprivredne savjetodavne službe za selo Republike Hrvatske.

od 1994. do 1997.: Prelazak Javne poljoprivredne savjetodavne službe za selo u Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva kao *Sektor za poljoprivrednu savjetodavnu službu*.

od 1997.: Osnivanje *Hrvatskog zavoda za poljoprivrednu savjetodavnu službu*.

Prva etapa

Javna poljoprivredna savjetodavna služba za selo

Cilj: "Služba je javna i besplatna, a osnovana je sa zadatkom da djeluje primarno na selu, savjetima i drugim oblicima stručne pomoći poljoprivrednicima, radi njihovog odlučivanja u svrsishodnijem iskorištavanju poljoprivrednih kapaciteta."

I. Katalinić: Obljetnica Hrvatskog zavoda za poljoprivrednu savjetodavnu službu

Organizacija službe: - Republička koordinacija (u Poljoprivrednom centru Hrvatske),
- Regionalna koordinacija (15 sjedišta),
- Općinska (terenska) služba (105 općina).

Plan razvoja službe

Plan zapošljavanja stručnjaka:

godina	1991.	1992.	1993.	1994.	1995.
broj savjetnika	174	261	365	474	568

Domovinski rat

1991. do 1995.: Zbog agresije i rata u Republici Hrvatskoj zastali su realizacija zapošljavanja i razvoj službe.

Broj zaposlenih savjetnika od 1991. do 1994.

godina	1991.	1992.	1993.	1994.	1995.
broj djelatnika	71	102	125	83	90

Godina 1994. Odlukom Vlade Republike Hrvatske - Javna poljoprivredna savjetodavna služba iz Poljoprivrednog centra Hrvatske prelazi u Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva i utemeljuje se Sektor za poljoprivrednu savjetodavnu službu na čelu koje se nalazio pomoćnik ministra.

Godina 1995. U tijeku 1995., nakon provedenih vojnih redarstvenih akcija Bljeska i Oluje, oslobođen je velik teritorij Republike Hrvatske. Odmah smo na ta područja uputili poljoprivredne savjetnike na temelju radne obveze, koji su obavljali ove poslove:

- zajedno s Civilnom zaštitom i Hrvatskom vojskom prikupljali i zbrinjavali stoku,
- prikupljali poljoprivrednu mehanizaciju,
- organizirali obuku i uskladištenje poljoprivredne proizvodnje,
- izrađivali planove jesenske sjetve 1995/1996.

Godina 1997. Odlukom Vlade Republike Hrvatske osnovan je Hrvatski zavod za poljoprivrednu savjetodavnu službu (HZPSS) kao specijalizirana ustanova za poslove poljoprivredne savjetodavne službe.

DJELATNOST HZPSS-a ČINE SLJEDEĆI POSLOVI I ZADACI:

1. Daje stručne savjete, instrukcije i praktična predočenja radi prikaza novih tehnologija i načina gospodarenja te prijenosa svih znanja i vještina potrebnih razvitku poljoprivredne proizvodnje na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima.

2. Pruža stručne usluge glede ostvarivanja koristi obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava i drugih korisnika te obnove, razvitka i očuvanja svekolikih vrijednosti ruralnih područja.

3. Povezuje i usklađuje rad znanstvenih, stručnih institucija i stručnih udruženja u provođenju primijenjenog istraživačkog rada i školovanja za potrebe obiteljskih gospodarstava.

4. Izrađuje metode i mjerila savjetodavnog rada te se bavi izdavačkim radom za potrebe obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava.

5. Sudjeluje u oblikovanju i provođenju mjera agrarne politike u skladu s propisima i aktima Vlade Republike Hrvatske.

6. Daje stručna mišljenja o opravdanosti ulaganja iz različitih izvora kreditiranja poljoprivredne proizvodnje.

7. Promiče znanja u poljoprivrednoj proizvodnji radi očuvanja ekološke ravnoteže u interesu razvitka seljačkog turizma.

8. Potiče i pomaže osnivanje različitih oblika udruživanja poljoprivrednika.

9. Povezuje se u radu s drugim srodnim strukovnim službama i udruženjima u zemlji i inozemstvu.

10. Vodi upisnik obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava Republike Hrvatske i prati napredna gospodarstva, koja su izabrana kao ogledna.

11. Obavlja osnovna laboratorijska ispitivanja za potrebe proizvodnje na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima.

12. Organizira praćenje i prikupljanje podataka o pojavi biljnih bolesti i štetočinja zbog pravodobnog upozoravanja radi primjene zaštite.

13. Obavlja i druge poslove koje mu povjere ustanove osnovane za obavljanje djelatnosti u poljoprivredi i šumarstvu.

ORGANIZACIJSKA STRUKTURA HZPSS-a

MISIJA HZPSS

HZPSS stručna je USTANOVA u hrvatskoj poljoprivredi.

Pomaže poljoprivrednim gospodarstvima pri donošenju odluka osiguranjem vrlo kvalitetnih informacija.

Potiče suradnju poljoprivrednih obiteljskih gospodarstava sa svim institucijama, tvrtkama i pojedincima važnim za uspješnu poljoprivredu.

HZPSS je vladina ustanova nadležna za posredovanje u provođenju mjera potpore razvitku poljoprivrednih obiteljskih gospodarstava i ruralnih prostora u cjelini.

ZADACI HZPSS-a

HZPSS svoje zadatke ostvaruje:

- profesionalnom komunikacijom vrlo kvalitetnih informacija,
- olakšavanjem pristupa poljoprivrednim informacijama,
- poticanjem suradnje putem mreže sudionika u poljoprivredi,
- postupnim vlastitim educiranjem i specijalizacijom,
- intenziviranjem suradnje s drugim činiocima agro-biznisa.

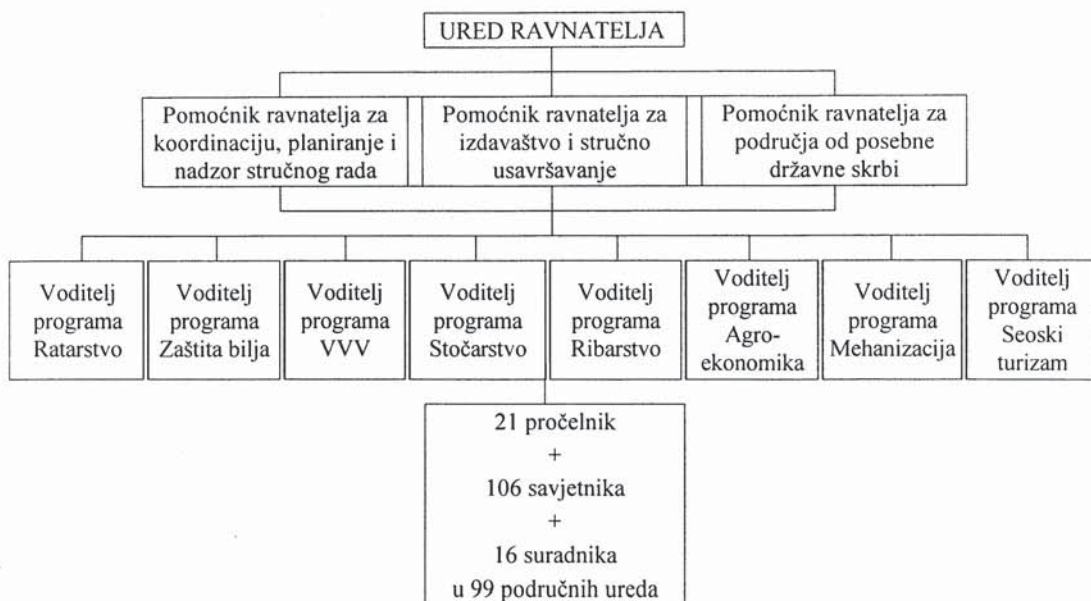
CILJEVI HZPSS-a

HZPSS želi ostvariti:

- konkurentnu poljoprivredu i napredak ruralnih područja,
- dobro informirane, stručne poljoprivrednike,
- optimalan pristup poljoprivrednom znanju.

I. Katalinić: Obljetnica Hrvatskog zavoda za poljoprivrednu savjetodavnu službu

ORGANIZACIJSKA STRUKTURA HZPSS-a

DJELATNICI HZPSS-a:

Tablica 1. Specijalistička struktura zaposlenika Hrvatskog zavoda za poljoprivrednu službu u 1994. i 2000. godini

Specijalnost	1994.	2000.	Indeks 2000./94.
VVV	32	44	1.38
Stočarstvo	17	35	2.06
Ratarstvo	29	39	1.34
Zaštita bilja	7	24	3.43
Agroekonomija	6	8	1.33
Opći smjer	4		
Ribarstvo		1	
Mehanizacija	2	3	1.5
VOP		3	
Ostalo		5	
UKUPNO	97	162	1.67

Tablica 2. Broj zaposlenika Hrvatskog zavoda za poljoprivrednu savjetodavnu službu od 1994. do 2000. godine

ŽUPANIJA	Broj zaposlenika												
	1994.	1995.	Indeks 95./94.	1996.	Indeks 96./95.	1997.	Indeks 97./96.	1998.	Indeks 98./97.	1999.	Indeks 99./98.	2000.	Indeks 00./99.
Ured ravnateljja	5	5	1	4	0,8	11	2,75	14	1,27	16	1,14	15	0,94
Grad Zagreb	4					3		3	1	4	1,33	6	1,5
Zagrebačka	5	8	1,6	9	1,13	5	0,56	9	1,8	10	1,11	10	1
Krapinsko-zagorska	6	6	1	6	1	5	0,83	6	1,2	8	1,33	7	0,86
Sisačko-moslavačka	6	6	1	6	1	9	1,5	9	1	10	1,11	9	0,9
Karlovačka	3	3	3	3	1	7	2,3	8	1,14	8	1	8	1
Varaždinska	4	3	0,75	3	1	3	1	4	1,33	6	1,5	6	1
Koprivničko-križevačka	3	3	1	2	0,67	4	2	6	1,5	6	1	6	1
Bjelovarsko-bilogorska	5	5	1	4	0,8	6	1,5	9	1,5	8	0,89	8	1
Primorsko-goranska	4	4	1	3	0,75	3	1	5	1,67	5	1	6	1,2
Ličko-senjska	2	2	1	2	1	6	3	5	0,83	5	1	4	0,8
Virovitičko-podravska	5	4	0,8	4	1	4	1	5	1,25	6	1,2	6	1
Požeško-slavonska	4	3	0,75	3	1	3	1	5	1,67	5	1	6	1,2
Brodsko-posavska	4	4	1	4	1	5	1,25	7	1,4	8	1,14	8	1
Zadarska	3	3	1	4	1,33	7	1,75	7	1	7	1	7	1
Osječko-baranjska	6	6	1	6	1	8	1,33	8	1	9	1,13	9	1
Šibensko-kninska	2	2	1	2	1	6	3	6	1	6	1	7	1,2
Vukovarsko-srijemska	3	3	1	3	1	6	2	7	1,17	8	1,14	7	0,86
Splitško-dalmatinska	7	7	1	6	0,86	10	1,67	11	1,1	10	0,91	12	1,2
Istarska	5	4	0,8	4	1	5	1,25	6	1,2	5	0,83	6	1,2
Dubrovačko-neretvanska	9	7	0,78	7	1	7	1	7	1	6	0,86	5	0,83
Međimurska	2	2	1	2	1	3	1,5	4	1,33	4	1	4	1
UKUPNO	97	90	0,93	87	0,97	126	1,45	153	1,21	160	1,06	162	1,01

AKTIVNOSTI ZAPOSLENIKA HZPSS-a:

Tablica 3. Pregled aktivnosti zaposlenika HZPSS-a od 1995. do 2000. godine

Aktivnost	Godine										Indeks 00/99.
	1995.	1996.	Indeks 96/95.	1997.	Indeks 97/96.	1998.	Indeks 98/97.	1999.	Indeks 99/98.	2000.	
Broj primljenih stranaka	40978	42340	1,03	56597	1,34	71270	1,26	107675	1,51	109927	1,02
Broj usmenih priopćenja	49559	56317	1,37	62133	1,10	67613	1,09	62254	0,92	66403	1,07
Broj običenih gospodarstava	22338	22933	1,03	33553	1,46	38499	1,15	61918	1,61	65.618	1,06
Stručne akcije	2833	4984	1,76	12523	2,51	25727	2,05	29445	1,14	32127	1,09
Stručna predavanja	1156	839	0,73	838	0,99	1196	1,43	1249	1,04	1751	1,4
Stručne manifestacije	463	438	0,95	539	1,23	767	1,42	1234	1,61	944	0,76
Stručni seminari	798	1034	1,3	1299	1,26	1801	1,39	2145	1,19	2411	1,12
Nastupi u medijima	1223	1198	0,98	1547	1,29	2337	1,51	3005	1,29	3430	1,14

Izvor: Godišnje izvješće HZPSS za 1995., 1996., 1997, 1998, 1999. i 2000. godinu

FINANCIRANJE:

Tablica 4. Pregled troškova Hrvatskog zavoda za poljoprivrednu savjetodavnu službu za godine 1997., (01. 5. - 31. 12.), 1998. i 1999.

	1997.	1998.	1999.	2000.
Izdaci za plaće djelatnika	4 440 591,00	11 270 888,00	12 832 215,00	14 620 472,00
Materijalni troškovi iz proračuna	636 832,00	707 267,00	2 444 798,00	2 220 160,00
Materijalni troškovi FSSP	296 050,00	1572 770,00	2 573 073,00	3 620 316,00
Ostali troškovi od županija	179 047,00	290 728,00	147 308,00	261 167,00
Ukupno	5 552 520,00	13 841 653,00	17 997 394,00	20 722 115,00

Projekt "Razvitak službi za potporu obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava": Vlada Republike Hrvatske godine 1996. zatražila je i dobila zajam Svjetske banke za projekt "Razvitak službi za OPG".

Cilj projekta: Stvaranje sustava za potporu koji je usmjeren unapređenju razine i učinkovitija proizvodnja na OPG i razvoj službi potrebnih za unapređenje razvoja, među kojima je i Poljoprivredna savjetodavna služba.

Tehnička pomoć: Nizozemska Vlada pružila je pomoć preko konzorcija "STOAS"-a

Konzorcij "STOAS": na raspolaganje HZPSS-u stavljeno je 5 stručnjaka - specijalista:

- organizacija rada,
- savjetničke metode,
- veza poljoprivredne savjetodavne službe i primijenjenih istraživanja,
- uporaba masovnih medija,
- govedarstvo (proizvodnja mlijeka).

Broj misija tehničke pomoći "STOAS"-a: Od 8. lipnja 1998. do 7. travnja 2001. boravili su u 32 misije u HZPSS na kojima je izrađen veliki broj pisanih materijala koji su podloga stručnog rada naših savjetnika.

Danska poljoprivredna savjetodavna služba: Od početka studenoga 1999. tehničku pomoć HZPSS-u osim "STOAS"-a pruža i Danska poljoprivredna savjetodavna služba (The Danish Agricultural Advisory Centre)

Zadatak: Zadaća stručnjaka iz Danske jest pružanje tehničke pomoći iz područja agroekonomike. Do sada je obavljeno 5 misija. Uz ovu pomoć djelatnici HZPSS-a izradili su sljedeće:

- kompjutorski program kalkulacija pokrića varijabilnih troškova i analiza poslovanja OPG,
- bazu podataka za OPG u sustavu praćenja analize poslovanja.

Opremljenost:

- nabavljeno je 69 automobila po sistemu leasinga za potrebe savjetnika;
- kupljeno je 130 računala (107 printera) i sada su uključeni u sustav Interneta, što je omogućilo međusobnu povezanost 99 lokacija u jednostavnu mrežu;
- kupljene su knjige i časopisi za priručne stručne biblioteke u svakoj županijskoj podružnici i Uredu ravnatelja;

- Nabavljena je audio-vizualna oprema (videorekorderi, televizijski prijemnik, dvije videokamere, multimedijски projektor, refleks-fotokamera s makroobjektivom, 22 kompaktne videokamere, digitalna kamera);
- mobiteli (kojima raspolažu svi pročelnici, voditelji Programa, pomoćnici ravnatelja, pravnik i ravnatelj);
- troškovi goriva za 800 km mjesečno po savjetniku.

AKTIVNOSTI DJELATNIKA HZPSS-a

Poslovi na provođenju kreditne politike: Tijekom svih proteklih godina glavnina kredita namijenjenih poljoprivredi podijeljena je uz pomoć HZPSS-a.

Izdavanje mišljenja: Poljoprivredni savjetnici u tom poslu obilaze OPG i pri tome ispunjavaju zahtjev za kredit i izdaju mišljenje o opravdanosti. HZPSS je trenutno jedina ustanova koja je u stanju pružiti takve usluge.

Vrste kredita:

- program obnove i povećanje stočnog fonda,
- poljoprivredna oprema i mehanizacija (HBOR),
- kredit razvitka i obnove poljoprivrede,
- program kreditiranja nerastova,
- sudjelovanje na aukcijskim stočnim sajmovima.

Poticaji: Poljoprivredni savjetnici uključeni su u realizaciju poticaja za tov svinja i podizanje višegodišnjih nasada.

Izveštajno-prognozni poslovi u zaštiti bilja: Ove smo poslove počeli 1997. godine u Međimurskoj županiji uz pomoć CDA uređaja (agrometeorološke postaje za prognozu biljnih bolesti i uz pomoć mamaca za praćenje štetočinja). Danas se ti uređaji nalaze u gotovo svim županijama. Specijalisti za zaštitu bilja prate klimatske prilike za razvoj i širenje biljnih bolesti, pojavu štetnika i korova, a sve radi davanja prognoze iz zaštite bilja za poljoprivrednike.

Prognoza se objavljuje: Vrijeme za suzbijanje bolesti, štetnika i korova poljoprivrednicima se objavljuje na videostranicama lokalnih TV postaja, lokalnim radio-postajama, u lokalnim novinama, a pokušavamo prikazivati prognozu i putem teleteksta.

Učinak: Tretiranjem u pravo vrijeme i pravim preparatima povećava se učinak i smanjuje se potrošnja sredstava za zaštitu bilja i do 4000,00 kn/ha u nasadima jabuka, a smanjuje se i onečišćenje okoliša sredstvima za zaštitu bilja.

Program VVV: Osnivanjem HZPSS-a 1997. godine započeli su specijalizirani poslovi na terenu timskom edukacijom, popularno i prepoznatljivo nazivani "Učionice na otvorenom".

U ove četiri godine na taj način prikazali smo poljoprivrednicima:

- pravilnu rezidbu voćaka,
- zelenu rezidbu voćaka i rad poljoprivrednih strojeva u voćarstvu,
- rezidbu vinove loze,
- strojeve u povrćarstvu,
- vinogradarsku i vinarsku opremu,
- strojeve za rezidbu i berbu maslina,
- u suradnji s Hrvatskim zavodom za vinarstvo i vinogradarstvo od 1998. godine pratimo kretanje šećera i kiselina u grožđu.

Godina	Broj savjetnika	Broj županija	Broj vinogorja	Prijedeni kilometri
1998.	23	15	24	12000
1999.	18	13	26	18600
2000.	21	15	26	20500
UKUPNO	62	43	76	51100

Iz tablice je razvidno da su savjetnici prosječno trošili za poslove praćenja kretanja količine šećera i kiselina u grožđu oko 700 km.

Program ratarstva: U programu ratarstva HZPSS-a rade 32 savjetnika ratarske struke, koji su u specijalističkom radu podijeljeni u tri grupe: ratarske kulture, industrijske kulture i krmno bilje i travnjaštvo.

U ovom programu informirali smo poljoprivrednike o smrdljivoj snijeti (*Tilletia spp.*) te smo u akciji prošle godine održali 112 predavanja na kojima je sudjelovalo 1672 poljoprivrednika.

U sklopu "Učionica na otvorenom" održan je niz "dana polja" u suradnji sa sjemenskim kućama te prezentacija pokusa stručnih i znanstvenih programa. Zadnjih godina punu pozornost dajemo zasijavanju novih travnjaka i boljem održavanju pašnjaka. Ovo je popunilo akciju promjene plodoreda na seoskom gospodarstvu i kao posljedicu ima veću proizvodnju mlijeka.

Program stočarstva: HZPSS je 25. svibnja 1996. počeo prvu javnu prezentaciju spremanja sjenaže u Križevcima. Od tada smo održali na desetak tih prezentacija u "Učionicama na otvorenom".

Reakcije: Danas se godišnje napravi više od 50 000 bala, a ove godine procjenjujemo da će se napraviti i više od 100 000 bala. Veliki proizvođači mlijeka rade sjenažu u silosima, kao jeftiniju varijantu.

Knjige i video-zapisi: U sklopu ovog projekta napravljena je knjiga o spremanju sjenaže autora dr. sc. Ivana Katalinića, prof. dr. Josipa Brčića, Damira Pejakovića, dipl. inž., i video-zapis u trajanju od 10 minuta. Scenarij i snimanje napravili su naši savjetnici.

Staja za krave s vanjskom klimom: Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva i savjetnici za stočarstvo HZPSS-a i Bavarski zavod za agrarnu strukturu iz Münchena pokrenuli su pilot projekt "Povoljna izgradnja staja za uzgoj krava muzara". Radi se o novom pristupu izgradnji objekata za uzgoj goveda koji se približavaju prirodnim uvjetima i što jeftinijoj izgradnji.

Prva farma u sklopu tog projekta otvorena je u prosincu 1999. godine u Vagovini pokraj Čazme. Kapacitet je 80 muznih krava i izgrađena je za naše prilike po najnižoj cijeni od 4000 DEM/ležištu, (prosječno 5000 - 8000 DEM/ležište u RH)

Kompjutorski model za sastavljanje obroka u hranidbi muznih krava na seoskom gospodarstvu: Savjetnici za stočarstvo HZPSS-a sami su ga napravili i koriste ga u terenskom radu.

Radne grupe: U prvoj godini napravili smo unutar programa stočarstva radne grupe za:

- govedarstvo - 8 članova,
- svinjogojstvo - 11 članova,
- kozarstvo - 4 člana,
- ovčarstvo (kontinentalni dio) - 4 člana,
- ovčarstvo (mediteranski dio) - 8 članova.

Cilj: Izrada stručnih brošura, letaka i viša razina znanja, koja će se izmjenjivati u rješavanju određenih problema na OPG-u.

Kontrola ispravnosti muznih uređaja i higijena mlijeka: Kontrolu su pokrenuli savjetnici stočarstva i mehanizacije. U ovim učionicama na 10 lokacija sudjelovalo je 610 poljoprivrednika, a akcija se i dalje nastavlja.

Program mehanizacije: Od formiranja programa u 1997. godini, održana su brojna predavanja i prezentacije iz sljedećih područja:

- planiranje poljoprivredne mehanizacije i opremanje na OPG,
- održavanje traktora i priključnih strojeva u zimskom razdoblju,
- linija strojeva za spremanje sjenaže u plastične bale i silose,

- strojevi za zaštitu bilja (prskalice i atomizeri),
- nabava poljoprivrednih strojeva,
- formiranje udruge "strojnih prstena",
- mjere zaštite pri radu s poljoprivrednim strojevima,
- rezidba i berba maslina,
- higijena i kontrola muznih uređaja i njihov servis.

U ovim "učionicama na otvorenom ili u staji" od 1997. do 2001. godine prisustvovalo je nekoliko tisuća poljoprivrednika.

Strojni prstenovi: Radi racionalnijeg korištenja poljoprivredne mehanizacije na OPG-u se prišlo formiranju udruge strojnih prstenova. Statut udruga, cjenike usluga strojeva i opreme izradili su poljoprivredni savjetnici HZPSS-a. Program je pokrenut 1998. i danas ima 14 udruga. Ovaj bi program u Republici Hrvatskoj trebao imati veliku važnost zbog siromaštva i male iskorištenosti strojeva na OPG-u. Ove udruge trebale bi biti obrazac mehaniziranosti OPG-a, naročito na ratom stradalom području. U Austriji, Švicarskoj, Bavarskoj i Sloveniji te su udruge tehnološko-tehnički unaprijedile i pojeftinile proizvodnju na OPG-u.

Program ribarstva: Uz voditelja programa i tri privatna savjetnika za ribarstvo, osnovne aktivnosti bile su usmjerene na:

- redovito praćenje stanja u morskom ribarstvu u području zaštite bioloških bogatstava mora, ribolova, uzgoja ribe i školjaka i prometa riba,
- suradnju s predstavnicima više ministarstava, državnih uprava, javnih ustanova, općina i gradova uz obalu i na otocima,
- suradnju s predstavnicima ribara i ribarskih poduzeća, HGA, zadruga i udruga,
- suradnju sa zavodima, ustanovama iz područja ribolova i akvakulture.

Ostvarili su:

- formiranje ribarske zadruge u Komiži (Vis),
- pokretanje ribarske luke i veletržnice u Komiži,
- izradu Programa razvoja kooperacije (zadrugarstva) u ribarstvu Republike Hrvatske,
- sudjelovanje na znanstveno-istraživačkim projektima na kaveznom uzgoju ribe i školjaka,
- izradu modela vezanih za OPG na otocima i uz obalu.

Program seoskog turizma: Program je krenuo 1999. godine pod nazivom "Program za seoski turizam, uređenje okoliša te poboljšanje uvjeta života mladeži i žena u ruralnom području". Održano je više radionica za edukaciju poljoprivrednih savjetnika na tom području. Program je organizirao razne manifestacije i ekskurzije: izbor najbolje žene Zagrebačke županije, izradu pisanih materijala i videofilma o seoskom turizmu i organizaciju posjeta seoskim gospodarstvima. Program je u razvoju.

Program agroekonomike: Realizacija projekta "Program za poslovno planiranje proizvodnje", realiziranje novčanih poticaja i naknada u poljoprivredi i ribarstvu za fizičke osobe, suradnja HZPSS-a i Tržno informacijskog sustava u poljoprivredi (TISUP).

Program edukacije poljoprivrednih savjetnika:

- Studijska putovanja (Nizozemska, Danska, Francuska, Kalifornija, Bavarska, SAD, Izrael),
- Specijalizacije (SAD) - 2 djelatnika,
- Poslijediplomski studij - 16 djelatnika,
- Seminari (domaći, inozemni),
- Učenje stranih jezika - 10 djelatnika,
- Tečajevi (krmnog bilja i travnjaka) - svi djelatnici,
- Radionice (savjetničke vještine) - svi djelatnici.

Organizacija rada HZPSS-a:

- strategije rada HZPSS-a,
- analiza godišnjeg plana rada podružnica HZPSS-a,
- priprema i vođenje sastanaka i kolegija,
- kolegij u Uredu ravnatelja,
- kolegij pročelnika,
- kolegij u podružnicama,
- Upravno vijeće (održano 36 sjednica od 1997. do 2001. godine),
- izrada godišnjeg izvješća i programa rada (1996., 1997., 1998., 1999., 2000., 2001. godina)
- mjesečno glasilo službe "Bilten HZPSS-a".

Nakladnička djelatnost:

- brošure,
- tehnički listovi za sva područja poljoprivrede,
- videofilmovi,

- stajski plakati,
- kompjutorski program za ekonomiku i tehnologiju u poljoprivredi na OPG.

Privatni poljoprivredni savjetnici: Tijekom 2000. godine HZPSS je potpisao ugovore o potpori za zapošljavanje "privatnih" poljoprivrednih savjetnika sa sedam udruga poljoprivrednika koje su ukupno zaposlile 11 savjetnika, čime se broj savjetnika zaposlenih pri udrugama povećao na 23. Ugovori predviđaju sufinanciranje dijela savjetnikove plaće tijekom dvije godine (80%, 70%), te nabavu uredske opreme u vrijednosti do 8000,00 kuna po udruzi.

Za potrebe udruga poljoprivrednika koje zapošljavaju poljoprivredne savjetnike u sklopu projekta razvitka privatne poljoprivredne savjetodavne službe nabavljena je sljedeća oprema:

- Biolstra: 1 telefaks;
- Eko-Liburnija: 2 računala;
- Obrtnička komora Split 1 računalo, 1 pisač, 1 scanner;
- Obrtnička komora Dubrovnik: 1 računalo;
- Ribarska zadruga Pula: 1 računalo.

Da bi se uskladio rad privatnih savjetnika s radom HZPSS-a, održani su zajednički sastanci privatnih savjetnika i pročelnika po podružnicama. Tijekom sastanaka definirani su organizacija i praćenje rada privatnih savjetnika, suradnja sa savjetnicima HZPSS-a te zajednički rad na pojedinim programima. Privatni savjetnici sudjelovali su na radionicama koje je organizirao HZPSS: Savjetničke vještine, Radionica za privatne savjetnike o planiranju poslovanja i programu rada, a sudjelovali su i na radionici Osnivanje poljoprivrednog vijeća.

Novi sustav izvješćivanja: Od 1. lipnja 2000. Hrvatski zavod za poljoprivrednu savjetodavnu službu uveo je novi mjesečni sustav izvješćivanja savjetnika.

Temeljna razlika u odnosu na stari sustav jest da se više ne prati broj aktivnosti koje je savjetnik obavio (broj predavanja, običenih gospodarstava, primljenih stranaka, telefonskih savjeta), nego se prati vrijeme utrošeno za obavljanje te aktivnosti (broj sati). Za svaku aktivnost koju obavlja, savjetnik treba navesti najmanje 4 podatka: a) mjesto rada; b) vrstu aktivnosti; c) vrstu savjeta; d) granu poljoprivrede. Postoji 14 različitih aktivnosti, a svaka od njih može se odvijati u uredu, na terenu ili u "uredu na terenu" (tj. u uredu u koji savjetnik odlazi samo povremeno - kada ima uredovni dan).

Novi sustav izvješćivanja prilagođen je računarskoj obradi podataka. U tu svrhu izrađen je računarski program koji rabi Internet tehnologiju i putem kojeg se obrađuju svi podaci prikupljeni mjesečnim izvješćima.

Obradom podataka prikupljenim od 1. lipnja do 31. prosinca 2000. na uzorku od 30-ak savjetnika utvrđeno je da su 30% radnog vremena utrošili na savjete i informacije, 16% na opće poslove i kredite za potrebe MPŠ-a i lokalne samouprave, 10% na predavanja, prikaze i medije, a ostatak vremena utrošen je na raznovrsne aktivnosti Zavoda (projekti, znanstvena istraživanja, prognozni poslovi u zaštiti bilja, udruživanje poljoprivrednika, osobno usavršavanje i dr.).

Cjeloviti podaci bit će dostupni krajem ožujka 2001., do kada će svi uredi Hrvatskog zavoda za poljoprivrednu savjetodavnu službu imati uvjete za elektronsko izvješćivanje o radu savjetnika.

Kako vidimo program razvoja HZPSS-a?

1. Povećanje broja poljoprivrednih savjetnika,
2. Specijalizacija poljoprivrednih savjetnika,
3. Reorganiziranje službe - prema reorganizaciji poljoprivredne proizvodnje,
4. Formiranje nove poljoprivredne komore,
5. Postupno samofinanciranje Poljoprivredne savjetodavne službe.

Adresa autora - Authors address:

Dr. sc. Ivan Katalinić
Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva RH
Zagreb, Avenija Vukovar 78

Primljeno: 10. 5. 2001.